

การยุบพรรคการเมืองกับผลกระทบต่อการเมืองไทย

สุขสันต์ นกน่วม *

วารสารณัฏ จุลปานนท์**

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

บทนำ

ประเทศไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถือเป็น ปฐมฤกษ์ ในการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเข้าไปมี บทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศ ตัวเองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สอดคล้องกับ หลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจธิปไตย อันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง ประเทศ โดยประชาชนจะใช้อำนาจออกกฎหมายผ่านรัฐสภา ใช้อำนาจ บริหารผ่านรัฐบาล และใช้ อำนาจตุลาการผ่านศาล จนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองใน อุดมคติของ หลาย ๆ ประเทศ (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543 : 1-2)

พรรคการเมืองถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะระบอบ ประชาธิปไตยนั้นถือเป็นการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนและ เพื่อประชาชน พรรค การเมืองจึงเป็นสถาบันที่รวบรวมเจตจำนงของประชาชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงมีความสำคัญสำหรับการ เมืองไทย

ตั้งแต่มีกฎหมายพรรคการเมืองปี 2541 ตามรัฐธรรมนูญ 2540 มาถึงปัจจุบัน 2562 ตามรัฐธรรมนูญ 2560 มีพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปแล้ว 133 พรรค โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มของข้ออ้างหรือปัจจัยในการยุบพรรค การเมือง ดังนี้

1. จำนวนสมาชิกหรือสาขาไม่ครบตามเกณฑ์ขั้นต่ำ กกต.สั่งยุบ 38 พรรค ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบ 41 พรรค
2. ไม่จัดการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือจัดการประชุมใหญ่ไม่ถูกต้อง ยุบ 9 พรรคการเมือง
3. ไม่นำส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองหรือนำส่งล่าช้า ยุบ 13 พรรคการเมือง
4. ไม่นำส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง นำส่งล่าช้า หรือใช้เงินไม่ถูกต้อง ยุบ 20 พรรคการเมือง
5. การฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งซึ่งทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ศาล รัฐธรรมนูญสั่งยุบ 3 พรรคการเมือง ปลายปี 2551 ได้แก่ พรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ธิปไตย
6. กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มิได้เป็นไปตามวิถีทางที่ บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุบ 4 พรรคการเมือง ที่สำคัญคือศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรักไทย เมื่อปี 2549 ซึ่ง

เป็นพรรคจัดตั้งรัฐบาลปี 2544-2559 นำโดย ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และมีฐานเสียงจากประชาชนสูงกว่า 15 ล้านเสียง

7. กระทำผิดกฎหมายพรรคการเมืองเกี่ยวกับการยื่นเอกสารไม่ครบถ้วน ล่าช้า หรือการจัดประชุมพรรค ตั้งขูบ 4 พรรคการเมือง

8. กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ม.92 (2) พ.ร.ป. พรรคการเมือง 2560) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งขูบพรรคไทยรักษาชาติ วันที่ 7 มีนาคม 2562

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมามีการขูบพรรคการเมืองของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 – จนถึงปัจจุบันพรรคการเมืองถูกขูบด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ 1. คำสั่งคณะรัฐประหาร 2. ประกาศของคณะปฏิวัติ 3. คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน 4. พระราชบัญญัติพรรคการเมืองตามคำสั่งของศาลฎีกา 5. พระราชบัญญัติพรรคการเมืองตามคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ทำการศึกษาเห็นว่ามีความจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์หลักการเกี่ยวกับการขูบพรรคการเมือง เพื่อศึกษาความเป็นมาของการขูบพรรค ผลกระทบอย่างไรต่อการเมืองไทย เพื่อหาแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการขูบพรรค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการขูบพรรคการเมืองไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นการขูบพรรคการเมืองต่อการพัฒนาพรรคการเมืองไทย
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการเมืองไทยในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

โดยศึกษาค้นคว้าทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจาก การทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องและศึกษาจาก บทความ วารสาร เอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ได้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

การขูบพรรคการเมืองถือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนมาก ตามประวัติศาสตร์มีการถกเถียงกันมาโดยตลอดว่าเป็นเรื่องที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตยหรือไม่ ซึ่งผู้ร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งฝ่ายที่สนับสนุนเรื่องนี้เห็นว่ามาตรการขูบพรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการรักษาประชาธิปไตยไว้ ดังนั้นนักวิชาการบางท่านได้กล่าว

ว่า "เมื่อพวกหัวรุนแรงจัดมาในคราวพรรคการเมือง ก็จะสร้างความท้าทายต่อหัวใจของระบบเลยทีเดียว " การยุบพรรคการเมืองเป็นเรื่องของประชาธิปไตย เป็นวิธีที่เหมาะสมหรือไม่ ผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการยุบพรรคการเมืองยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อหยุดยั้งพรรคที่ก่อให้เกิดอันตรายอย่างยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย รัฐต้องดำเนินการเป็นสองรูปแบบ กล่าวคือ ควรใช้มาตรการณรงค์ประชาธิปไตยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้พัฒนาเรียนรู้เข้าใจเข้าถึงบทบาทของพรรคการเมือง สามารถมองเห็นได้เองว่าพรรคการเมืองใดดีหรือไม่ดีควรสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนพรรคการเมืองใด และรัฐควรมีมาตรการยุบพรรคการเมืองไว้เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งความสงบ สันติสุขภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เต็มใบ โดยต้องใช้มาตรการเฉพาะหน้า เช่น ให้มีการตีความและใช้บังคับกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ –หลักนิติธรรมและหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเคารพหลักเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองและดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สิทธิในการฟ้องร้องคดีต่อศาล สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและมาตรการระยะยาว ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เช่น การเสนอคำร้องให้ยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่เป็นการใช้อำนาจร่วมของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับนายทะเบียน เป็นต้น

ผลของการยุบพรรคการเมือง

พรรคการเมืองที่ถูกยุบไปแล้ว ต้องดำเนินการชำระบัญชีหลังการเลิกหรือยุบพรรคการเมือง เมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้ออนแท่งการค้าสารณกุศล ตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ถ้าข้อบังคับพรรคการเมืองไม่ได้ระบุไว้ ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุนการขอจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ ภายหลังจากที่ถูกยุบพรรคไปแล้วกรรมการ บริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนด 5 ปี

อภิปรายผล

ปัจจุบันเรามี "พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560" หรือ พ.ร.บ. พรรคการเมืองฯ ที่นักกฎหมายหลายคนระบุว่า เป็นแบบ "ตั้งพรรคยาก ยุบพรรคง่าย" โดยเฉพาะในส่วนของกรยุบพรรค ปรากฏว่าการยุบพรรคการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อ คณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำผิดสำหรับ หลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น คือ

- (1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
- (2) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(3) กระทบการฝ่าฝืนมาตรา 20 วรรคสอง มาตรา 28 มาตรา 30 มาตรา 36 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 มาตรา 72 หรือมาตรา 74

(4) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มิถุนายนกำหนด

สำหรับกรณีของไทยรักษาชาตินี้ บทลงโทษหากศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการได้ส่วนแล้ว มีหลักฐานข้อใดตามนี้ก็จะตั้งยุบพรรคการเมือง จะส่งผลให้ "กรรมการบริหารพรรคต้องเว้นวรรคการเมืองเป็นเวลา 10 ปี" ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 94 แห่ง พ.ร.ป.พรรคการเมือง ยังไม่นับรวมถึงกรณีที่น่าจะมีการยื่นเอาผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ในอนาคต

พ.ศ. 2549 ถ้าเอาบริบทการเมืองไทยช่วงสิบกว่าปีมานี้ คนไทยได้ยื่นและรู้จักคำว่า "ยุบพรรค" ตัดสิทธิ์ทางการเมือง นับจากช่วงปี 2549 โดยขณะนั้น เราใช้ "พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541" เวลานั้นมีพรรคที่จ่อถูกยุบ 2 กลุ่ม รวม 5 พรรค กลุ่มแรกคือ พรรคไทยรักไทย พรรคพัฒนาชาติไทย และ พรรคแผ่นดินไทย กลุ่ม 2 คือ พรรคประชาธิปไตย และพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า

ทั้งหมดถูกฟ้องร้องเป็นจำเลยในข้อกล่าวหา "เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และกระทำการอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ"

อย่างไรก็ดี ตามที่รู้กันว่าคดีในกลุ่มที่ 2 รอดหมดครบทุกคน เหลือเพียงแต่กลุ่ม 1 ที่โดนยุบเรียบร้อยไป 3 พรรค จึงขอเล่าย่อๆ ดังนี้

สืบเนื่องจากช่วงปี 2549 ท่ามกลางวิกฤตการณ์การเมืองไทย จนรัฐบาลไทยรักไทย โดย นายกรัฐมนตรี ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีการยุบสภาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 และจัดการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549

ต่อมา สุเทพ เทือกสุบรรณ ขณะเป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียน กกต. ว่าพรรคไทยรักไทยได้จ้างพรรคการเมืองขนาดเล็กลงเลือกตั้งเพื่อหนีเกณฑ์ 20 เปอร์เซ็นต์ และปลอมแปลงเอกสารฐานข้อมูลสมาชิกพรรค ขณะที่พรรคไทยรักไทยร้องเรียนกลับว่าถูกพรรคประชาธิปัตย์จ้างพรรคเล็กใส่ร้ายพรรคตน

กกต. ขณะนั้น มีความเห็นว่าทั้ง 5 พรรค (ภายหลัง 2 พรรคในกลุ่มที่ 2 รอด) กระทำความผิดตามมาตรา 66 ของ พ.ร.ป.พรรคการเมืองฯ 2541 และได้ส่งสำนวนต่ออัยการสูงสุดเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 พรรค

แต่ปรากฏว่า เกิดมีเหตุรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) จึงได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ส่งผลให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดเก่าถูกยกเลิกไปด้วย "และได้ตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่มีจำนวน 9 คน" และออกประกาศ คปค. ฉบับที่ 27 กำหนดให้ พ.ร.บ.พรรคการเมือง ยังคงบังคับใช้ต่อไป

สำหรับคำร้องให้ยุบพรรคไทยรักไทยและอีก 2 พรรคเล็ก คือ พรรคพัฒนาชาติไทย และพรรคแผ่นดินไทย นั้นสืบเนื่องจากการที่มีการกล่าวหาว่า พรรคไทยรักไทยได้จ้างพรรคการเมืองขนาดเล็กลงเลือกตั้งเพื่อหนีเกณฑ์ 20 เปอร์เซ็นต์ และปลอมแปลงเอกสารฐานข้อมูลสมาชิกพรรค โดยเกณฑ์ 20 เปอร์เซ็นต์นั้นมาจาก

กติกาลือเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 2540 กำหนดว่า เขตเลือกตั้งใดที่มีผู้สมัคร ส.ส.แค่คนเดียว ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งเป็น สส.จะต้องได้คะแนนเกินร้อยละ 20

โดยตามที่ ในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 เมื่อ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้ประกาศบอยคอตการเลือกตั้ง ด้วยการไม่ส่งสมาชิกพรรคลงสมัคร ทำให้บางเขตเลือกตั้งโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ มีผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทยเพียงคนเดียว ขณะที่รัฐธรรมนูญ 2540 ได้กำหนดเงื่อนไขว่า กรณีเขตเลือกตั้งใด มีผู้สมัคร ส.ส.เพียงคนเดียว จะต้องได้คะแนนเกินร้อยละ 20 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงเงื่อนไขดังกล่าว พรรคไทยรักไทยจึงติดต่อว่าจ้างพรรคการเมืองขนาดเล็กให้ส่งสมาชิกพรรคลงสมัครด้วยที่ สุดเรื่องราวดำเนินมาจนข้ามปี จนถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 ศาลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยสั่งยุบพรรคไทยรักไทยตามข้อกล่าวหา พร้อมๆ กับ พรรคพัฒนาชาติไทย และ พรรคแผ่นดินไทย และตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรค 5 ปี นั้น จบกันที่ตัวเลขไป 3 พรรค 3 ฝ่าย สังกะยวง 20% โดยเฉพาะกรรมการบริหารพรรค 111 คนของพรรคไทยรักไทย ที่ต้องเว้นวรรคทางการเมือง จนเกิดเป็นคำเรียกว่า "บ้านเลขที่ 111"

อย่างไรก็ดี น่าสนใจมากที่ภายหลังจากช่วงปี 2559 ปรากฏว่าวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 ศาลฎีกาได้มีคำตัดสินคดีจ้างพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง โดยสรุปเป็นข้อยุติว่า ไม่มีคนของพรรคไทยรักไทยคนใด กระทำผิดกฎหมายแม้แต่คนเดียว

พ.ศ. 2551 พรรคชาติไทย, พรรคมัชฌิมาธิปไตย และ พรรคพลังประชาชน ถูกฟ้องเป็นจำเลยอันเนื่องมาจากกรณีทุจริตการเลือกตั้ง ส.ส. วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 โดยคำร้องให้ยุบพรรคชาติไทย และพรรค มัชฌิมาธิปไตย โดยสรุปคือ กกด.พบการทุจริต จนมีการให้ใบแดงและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มณเฑียร สงฆ์ประชา ผู้สมัครรับเลือกตั้งและรองเลขาธิการพรรคชาติไทย กับ สุนทร วิลาวลัย ผู้สมัครรับเลือกตั้งและรองหัวหน้าพรรค มัชฌิมาธิปไตย

โดยเหตุที่ยุบทั้งพรรค แม้ว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นในทั้งสองพรรค ไม่มี ส่วนรู้เห็นต่อการกระทำผิดของทั้งสองคนก็ตามแต่การที่ทั้งสองคนต่างก็เป็นกรรมการบริหารพรรคเสียเอง กกด. จึงพิจารณาตามกฎหมายว่า ถ้าการกระทำดังกล่าวปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคหรือ กรรมการบริหารพรรคมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบแล้วไม่ได้ยับยั้งหรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการซึ่งให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง ประเทศ โดยวิธีการที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงให้ยุบพรรคและตัดสิทธิทางการเมือง 5 ปี

ส่วนคำร้องให้ยุบพรรคพลังประชาชนมีว่า กกด.ได้ให้ใบแดงและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ขงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ส.ส.แบบสัดส่วน ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา เนื่องจากพบว่ามีการทุจริตการเลือกตั้งที่จังหวัดเชียงราย ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง พิพากษาขึ้นตามมติของ กกด. และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของขงยุทธเป็นเวลา 5 ปี

ที่สุดวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2551 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยกรณีอัยการสูงสุดมีคำร้องให้ยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรค มัชฌิมาธิปไตย โดยมีคำสั่งให้ยุบพรรคทั้ง 3 พรรค รวมทั้ง

เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งต่อกรรมการ บริหารพรรคมีกำหนด 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญคำสั่งให้ยุบพรรค ปีนั้น จบกันที่ตัวเลขไป 3 พรรค 3 แพ้ สังเวศคำตัดสินทุจริตเลือกตั้ง โดยคราวนี้เรียกรวมกันว่า "บ้านเลขที่ 109" ที่รวมเอาอดีตกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน, พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์ ที่ถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี ตามคำวินิจฉัยในคดียุบพรรคการเมือง

โดยตัวเลข 109 มาจาก พรรคพลังประชาชน จำนวน 37 คน, พรรคชาติไทย จำนวน 43 คน และพรรคประชาธิปัตย์ จำนวน 29 คน เฉพาะกับพรรคพลังประชาชน เราต่างก็รู้ว่า พรรคนี้ก็เหมือนเป็นพรรคไทยรักไทยเดิม เพราะภายหลังคดียุบพรรคการเมืองเนื่องจากการเลือกตั้ง 2 เมษายน พ.ศ. 2549 กลุ่มไทยรักไทย (เดิมคือ พรรคไทยรักไทย) มีมติที่จะส่งอดีต ส.ส.เก่า สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน เพื่อลงรับเลือกตั้งครั้งใหม่ หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ผลของการยุบพรรคการเมือง พ.ศ. 2562

เป็นอีกหนึ่งวันประวัติศาสตร์ทางการเมือง 7 มีนาคม 2562 องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 9 คน ประกอบด้วย นายสุรเกียรติ์ งามประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายเจริญ ภักดีธนากุล นายชัช ชลวร นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังสศิทธิเทียม นายอุดมศักดิ์ นิตินมนตรี นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และนายบุญส่ง กุลบุปผา ออกนั่งบัลลังก์อ่านคำวินิจฉัยคดีที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรคไทยรักษาชาติ ตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 92 ฐานกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากกรณีเสนอชื่อแคนดิเดตนายกรัฐมนตรี

ผลกระทบจากการยุบพรรคไทยรักษาชาติ ได้ส่งผลบวกหรือผลลบต่อพรรคชัชชัชประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะพรรคเพื่อไทย ที่เริ่มมีการมองกันว่า ได้รับทั้งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ในแง่ทางบวก ปฏิเสธไม่ได้คะแนนความสงสาร จะถูกเทไปยังฝั่งเพื่อไทย โดยเฉพาะในต่างจังหวัด หลายพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งจากฐานเสียงเดิม แต่ในส่วนของพื้นที่ที่เพื่อไทยไม่ได้ส่งผู้สมัคร ส.ส. ก็อาจส่งผลดีต่อพรรคชัชชัชประชาธิปไตยซีกอื่นเช่นกัน

แต่ในทฤษฎีสิ่งที่กล่าวมาใช้ไม่ได้ในพื้นที่อ่อนไหวทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน กทม. จากคะแนนสำรวจภายใน บางเขตที่ผู้สมัครเพื่อไทยกับประชาธิปัตย์แข่งขันกัน เมื่อเกิดปรากฏการณ์ยุบพรรค ยิ่งทำให้คะแนนของผู้สมัคร ส.ส.กทม.เพื่อไทย ในเขตที่มีผลต่างการนำไม่มากนัก กลับกลายเป็นคู่แข่งขั้นการเมืองพลิกกลับมา นำ นอกจากนี้ ในเขตที่คะแนนสำรวจภายในเพื่อไทยตามกัน ไม่มากนัก ยิ่งเพิ่มช่องว่างระยะห่างให้ห่างออกไป และอีกประเด็นที่ได้รับผลกระทบ อันเนื่องจากเพื่อไทยเน้นการแก้ปัญหาภาพกว้าง นโยบายที่เปิดออกมาเป็นการเอาใจฐานเสียง มวลชนในต่างจังหวัดเป็นหลัก

ผลจากการยุบพรรคไทยรักษาชาติ ไม่เพียงพื้นที่ กทม. ได้รับผลกระทบ แต่ยังมีกระแสปะเมินไปถึงพื้นที่ภาคกลางหลายจังหวัด หรือแม้แต่อีสานตัวเมือง จากที่มีพรรคการเมืองเข้ามาเป็นตัวเลือกมากขึ้น ทำให้คะแนนถูกแบ่งออกไป แล้วจึงมาเจออาฟเตอร์ช็อกจาก การกระทำมิบังควรของพรรคไทยรักษาชาติ สูตรคณิตศาสตร์ สมการการเมืองว่าด้วยจำนวนที่นั่ง ส.ส. อาจต้องกลับมาตีดูอีกครั้งใหม่

ตามระบบกฎหมายของประเทศไทยในการยุบ พรรคการเมืองคงใช้เพียงเสียงข้างมากธรรมดา แต่ในระบบกฎหมายของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคการเมืองจะใช้มติพิเศษ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐตุรกีจะใช้มติ 2 ใน 3 ขององค์ประชุม คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงสาธารณรัฐเกาหลีใต้ด้วย ส่วนผลของการยุบ พรรคการเมืองตามระบบกฎหมายของประเทศไทยนั้นจะส่งผลกระทบต่อทั้งในส่วนของ พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรค รวมถึงสมาชิก สมาชิกผู้แทนราษฎรภายในพรรคของตนเอง อาทิเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ พรรคการเมืองที่ถูกยุบต้องดำเนินการเข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง มิฉะนั้นย่อมถือว่าสมาชิกผู้นั้น สิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น ห้ามจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ ห้ามไปมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง แต่ในต่างประเทศ ผลของ การยุบพรรคการเมืองจะส่งผลกระทบต่อแค่พรรคการเมือง หรือการห้ามก่อตั้ง พรรคการเมืองอื่นแทนพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป แต่มิได้ถึงขนาดจะส่งผลไปถึงกับ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารของพรรค ยกเว้น ในสาธารณรัฐตุรกีที่ผลของการยุบพรรคการเมืองมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย โดยมีการตัดสิทธิทางการเมืองเป็นระยะเวลาห้าปีเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

(1) พรรคการเมืองนั้นต้องมีการกระทำหรือสนับสนุนให้มีการใช้ความ รุนแรง หรือใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือเพื่อล้มล้างระบอบประชาธิปไตย รวมถึงต้อง มีเหตุผลจำเป็นเพียงพอและมีพยานหลักฐานที่หนักแน่นพอที่จะบ่งชี้ได้ว่ากิจกรรม ของพรรคการเมืองนั้นเป็นอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย อาทิเช่น การตั้ง กองกำลัง การปลุกระดมสร้างความคิดอันเป็นการล้มล้างระบอบประชาธิปไตย สำหรับพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญโดยสันติวิธี โดยผ่านกระบวนการอันชอบธรรม เช่น การเลือกตั้ง หรือการลงประชามติ ย่อมไม่อาจ ถูกยุบพรรคการเมืองได้

(2) พรรคการเมืองไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการกระทำของกรรมการบริหาร ของพรรค หรือสมาชิกพรรคที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของโครงสร้างและกิจกรรมของ พรรคการเมือง กล่าวคือ พรรคการเมืองจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของกรรมการ บริหารของพรรค หรือสมาชิกพรรคการเมืองต่อเมื่อมีหลักฐานสนับสนุนว่ากรรมการบริหารของพรรค หรือสมาชิกพรรคคนดังกล่าว ได้กระทำโดยการสนับสนุนจาก พรรคการเมืองหรือพฤติกรรมดังกล่าวเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามโครงสร้างและ วัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง ดังนั้น หากไม่สามารถทำการพิสูจน์ถึงเงื่อนไขดังกล่าว มาข้างต้นได้ ความรับผิดชอบทั้งหมดย่อมตกแก่กรรมการบริหารของพรรค หรือสมาชิกพรรคผู้กระทำแต่เพียงผู้เดียว

(3) การยุบพรรคการเมืองเป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง การจะ นำมาใช้บังคับจึงต้องกระทำโดยเคร่งครัด โดยก่อนที่ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมี ขอให้มีการยุบพรรคการเมือง รัฐหรือหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต้องมี พยานหลักฐานอย่างเพียงพอในการที่จะสนับสนุนว่าพรรคการเมืองที่ถูก

กล่าวหาว่า กระทำหรือใช้ความรุนแรง หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย หรือมีกิจกรรม สัมผัสทางการเมือง
อื่นๆ ประกอบกับต้องประเมินสถานการณ์ โดยคำนึงถึงเหตุการณ์ 217

เอกสารอ้างอิง

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). *การเมืองการบริหารไทย : ภาระของชาติ*. กรุงเทพฯ: สหายบไล้กและการพิมพ์ .141